

Ekonomi

Plötsligt dyrare för finländaren att shoppa i Sverige

Den svenska kronan har stärkts på ett överraskande sätt de senaste veckorna. Sedan 2023 har euron tappat närmare nio procent mot kronan.

En liten skräpvaluta. Så kallade många svenska näringslivetstoppar med riskkapitalisten **Christer Gardell** och dåvarande Volvoordföranden **Carl-Henric Svanberg** i spetsen kronan för ett par år sedan. Den svenska valutan krälade då i bottenlammet: för en euro fick man upp till tolv kronor.

Kursen innebar att finländare som gjorde inköp i Sverige i praktiken ställvis kunde få en rabatt på över 16 procent, eftersom många kedjor med affärer i både Sverige och Finland ofta bara lade en nolla till priset på den svenska sidan om Bottniska viken.

Nu är den här festen slut, eller åtminstone nästintill halverad. Kronan har nämligen stått för en snabb upphämtning gentemot både euron och dollarn de senaste månaderna. Värdet på en euro har nu sjunkit till 10,90-10,95 kronor.

Går mot trenden

Det sker i ett överraskande läge. Historiskt har kronan försäkrats markant i turbulenta tider, till exempel i början av finanskrisen och under coronapandemin. Oberäknligheten i den amerikanske presidenten **Donald Trumps** politik och de hårda importtullar han aviserat kunde förväntas ha motsvarande effekt. Men det har gått precis tvärtom.

Också **Lars Calmfors**, professor emeritus i ekonomi vid Stockholms universitet, är överraskad.

– Jag önskar att jag kunde förklara utvecklingen. Men man kan också vända på det hela: egentligen är det märkligt att kronan varit så svag de senaste åren. Enligt alla rimliga kalkyler borde den inte ha varit det, säger han.

Borde inte hårda amerikanska tullar åtminstone i teorin stärka dollarn och försvaga kronan?

– Vi ser onökligen ett avsteg från det historiska mönstret. Vi har i och för sig inte en ekonomisk kris nu, men en extrem politisk osäkerhet sedan Trump kom till makten.

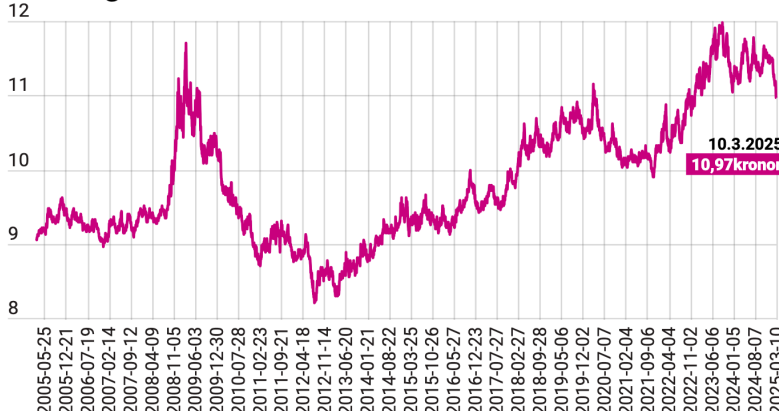
Är det kronan som stärkts, eller i själva verket euron och dollarn som försvagats?

– Det är en bra fråga. Jag skulle inte bestrida om någon säger att grundorsaken är en oro över den amerikanska utvecklingen snarare

■ Västerlånggatan i Gamla stan i hör till de mest populära stråken bland turister i Stockholm. FOTO: JOHAN BJURER / MOSTPHOTOS

Så många kronor får man för en euro

Källa: ECB

HBL i Norden

TOBIAS PETERSSON

Våra korrespondenter:

Tobias Pettersson, Stockholm

Lena Skogberg, Köpenhamn

än att marknaden plötsligt tror att Sverige kommer att gå väldigt mycket bättre.

Upprustning kan gynna Sverige

Lars Calmfors ser samtidigt potentiella förklaringar också i den svenska ekonomin. Sverige har en låg statskuld i europeisk jämförelse, inte minst jämfört med Finland.

– Marknaden kan plötsligt ha fått upp ögonen för att Sverige har ovanligt starka statsfinanser. I ett läge där budgetunderskotten kommer att öka för att det krävs större europeiska försvarssatsningar befinner sig Sverige i ett starkare läge på grund av den låga statskullen, säger Calmfors.

– Sverige har också en förhållandevis stark försvarsindustri och kan därmed gynnas av upprustningen, fortsätter han.

Hur påverkar kronans uppsving den ekonomiska relationen mellan Finland och Sverige?

– Relativt sett tenderar en stark krona öka efterfrågan på finska produkter jämfört med svenska.

Ur svenskt perspektiv har det enligt Calmfors tidigare varit en fördel under internationella kriser om kronan försvagats, eftersom det

stimulerat aktivitetsnivån i den svenska ekonomin och gynnat renodlade exportbolag. Åren 2022 och 2023 var den ovanligt svaga kronan däremot en nackdel på hemmaplan: inflationsproblemet förvärrades.

– Nu kan en starkare krona försvaga efterfrågan på svenska produkter, men å andra sidan är det en fördel att inflationstrycket sannolikt minskar och vi får mer stabilitet, säger Calmfors.

Fler vill ha euro

Även om kronan stärkts ligger den fortfarande långt från toppnoteringarna under 2000-talet. År 2012 fick man till exempel bara drygt åtta kronor för en euro.

Under tider då kronan är svag brukar rösterna för en svensk övergång till euro bli starkare – och tvärtom. Men också här går den

■ Professor Lars Calmfors betecknar kronans uppgång som överraskande i det här läget. Han anser å andra sidan att den svenska valutan varit undervärderad de senaste åren.

FOTO: KARL GABOR/INSTITUTET FÖR NÄRINGSLIVSFORSKNING

FAKTA

Krona eller euro?

- I dag har 20 av 27 EU-länder euro som valuta.
- EU-länderna utanför euroområdet är Sverige, Danmark, Bulgarien, Polen, Rumänien, Tjeckien och Ungern.
- Sverige har haft kronan sedan 1873, då den ersatte riksdalern.
- I omröstningen 2003 röstade 55,91 procent nej till euron. Majoriteten av svenskarna vill alltså behålla kronan, enligt opinionsmätningar. Stödet för euron har ändå ökat något de senaste åren.
- Finland har haft euro sedan 1999. I början av 2002 fasades den finska marken ut och ersattes helt av euro.

senaste trenden mot den historiska normen. Sveriges Radio Ekot rapporterar att stödet för införandet av euron ökar, och nu är på sin högsta nivå sedan 2009. En orsak till det tros vara det osäkra världsläget.

Ändå har kronans försvarare fortfarande övertaget: 41 procent tycker att en övergång till euron är ett "dåligt förslag", 32 procent att det är ett "bra förslag".

Lars Calmfors vill inte alls spekulera i kronans utveckling i förhållande till euron framöver.

– Att försöka förutspå valutakurser brukar alltid gå fel.

Tobias Pettersson
tobias.pettersson@hbl.fi